

Co říci?

Kladu si otázku jak vůbec přispět do časopisu Folklor v souvislosti s jeho výročí. Jsem poněkud rozpačitý. A tak spíše v dobrém mínění pokusím se sdělit cosi, co cítím.

1. V každém případě jsem rád, že skupina občanů, kteří se více či méně zabývají lidovým uměním ve Slezsku, Moravě a Čechách (jinak budiž řečeno folklorem) má svůj časopis.

2. Pokud si myslím, že bych měl cosi sdělit „folklorní veřejnosti“, pak napíšu svůj příspěvek se žádostí, aby v něm nebyly činěny jakékoli redakční úpravy. To bývá obecně moje podmínka ve spolupráci s jakýmkoli tiskem. P.T. čtenáři je zřejmé, že se v případě mých příspěvků v podstatě vždy jedná o můj pohled na významnou folklorní událost, přesněji řečeno tvůrčí událost či počin, a to jen když si myslím, že to může mít smysl pro zobecnění a že to lidem dá více než jen sdělení. Ano, myslím tím, že čtenáře chci vždy vyzvat k přemýšlení...

3. O časopisu Folklor toho bohužel moc nevím, neboť se mi do ruky nedostane. Proč? Protože jsem před lety požádal o jeho zasílání, samozřejmě s tím,

že jsem ochoten si jej zaplatit. Bohužel bez odezvy. To jsem vykonal dvakrát. Protože to bylo ve druhém případě bez odezvy rovněž, pak jsem se již nevnucoval se svoji ochotou: a) časopis odebírat, b) časopis číst, c) časopis zaplatit.

4. A tak z toho vyplývá, že nejsem v tomto ojedinělém případě, jsa vyzván ku napsání článku, vlastně o „vašem“ Folkloru nic moc říci.

5. Ovšem popřát jeho čtenářům mohu: Přeji jim kvalitní a skutečně obsažné a zajímavé články, přeji jim krásnou češtinu (kéž by!), přeji jim, aby našli to, co čekají a mohli tak být spokojeni, že budou ochotni si časopis koupit i z vlastní kapsy.

*S přáním všeho krásného všem
Miloš Vršecký (z Plzně)*

Z hovorů se Zdeňkem Pšenickou, předsedou FoS ČR (1)

Nebylo snadné přimět předsedu Folklorního sdružení ČR Zdeňka Pšenicu k interview, zejména když nastolené otázky dávaly tušit, že to nebude záležitost na deset minut nebo půlhodinku. Jakoby s koncem roku nebylo dost jiné práce! A tak najít v takovém období dvě souvislé hodiny v jeho nabitém pracovním rozvrhu nebylo vůbec jednoduché. Alespoň tolik času totiž rozhovor vyžadoval, i když se celý točí kolem jediného tématu. A tím je časopis našeho sdružení. Nakonec se nám, bohudík, přece jen podařilo dohodnout termín a naplánovat schůzku těsně před valnou hromadou. Snažili jsme se probrat Folklor ze všech stran, a zabrousili jsme i k dalším formám šíření informací. Otázek tak padlo více, rozhovor se roztáhl. A tak vznikly čtyřdílné hovory na různá témata související s časopisem.

Proč časopis?

Pravidelné vydávání vlastního časopisu je záležitost náročná. Nepochybně vyžaduje jistou míru profesionalizace činnosti sdružení a jeho výkonného aparátu. Časopis musí plnit své funkce tak, aby vydavatelé, tedy Folklornímu sdružení ČR, něco přinášel. Zkus proto, Zdeňku, zmínit, jaké je základní zadání úkolů, které má dvouměsíčník Folklor plnit?

Na prvním místě musím zdůraznit základní funkci Folkloru, a tou je šíření širokého spektra informací o našem sdružení a jeho činnosti pro potřebu našich členských subjektů. S tím bezprostředně, i když v druhém plánu, souvisí možnost popularizace výsledků naší činnosti prostřednictvím časopisu také před širší veřejností. Každá tiskovina, časopis nebo jiné materiály, které vydáváme, skýtá i při nevysokém nákladu příležitost, aby se dostala do rukou i jiným lidem, nejenom členům. Folklor nás tedy může a má reprezentovat a propagovat i navenek, a to vidím jako velmi důležitý úkol. Část jeho výtisků se skutečně dostává i k nečlenům sdružení, především k lidem, u nichž nám záleží na tom, aby naši existenci a činnost brali vážně, aby měli o šíři našich aktivit alespoň základní povědomí. Stejně důležitá je ale také historická reflexe naší činnosti, protože časopis většinou dokumentuje vše významné, co se děje v souborech, v regionech, na festivalech, ale i ve výboru a sekretariátu. To možná mnozí z nás ještě nedoceňují, ale postupem času si to všichni budeme uvědomovat stále silněji.

A jak se to, podle Tebe jako předsedy, časopisu v současné podobě daří?

Jak tato očekávání časopis během patnácti let plnil a jak je plní dnes, to je věc k diskusi v celém sdružení. Stále se vyvíjí. S tím, jak není snadné skloubit všechny jeho roviny – odbornou, metodickou, reprezentač-

ní, propagační, dokumentační, zpravodajskou či diskusní aj. – přibývá rubrik a stran. I přesto se možná někomu může zdát, že tam ještě stále něco chybí, co by tam být mělo. Ale podle mě je hlavním smyslem našeho časopisu to, že prokazatelně funguje, že se pravidelně dostává k těm, kterým je určen, a že se snaží sloužit našemu sdružení i jeho členům co nejlépe. A jsem přesvědčen, že nic nestojí v cestě tomu, aby se Folklor vyvíjel dál, protože je to v zájmu nás všech.

O ekonomice

Folklor je časopisem nekomerčním, tzn. že jeho podstatná část je distribuována zdarma řádným členům sdružení a část nákladu slouží k propagaci činnosti sdružení. Podíl platících abonentů není vysoký, přitom výroba časopisu něco stojí. Můžeš čtenářům přiblížit ekonomické pozadí vydávání Folkloru?

To by se zdánlivě dalo odbýt ve stručnosti vyčíslením přímých finančních nákladů. Ale tak jednoduchá odpověď by mohla být zavádějící. I když se snažíme, aby finanční zátěž časopisu byla pro sdružení co nej-přijatelnější, je nepříznivě ovlivněna nízkým nákladem. Naštěstí se nám výrobní náklady a náklady na zpracování daří držet na unosné výši. Zasluhu na tom mají podmínky, které nám již dlouhodobě poskytuje tiskárna TG TISK Lanškroun, ale i pochopení pracovníků redakce a spolupracujících autorů příspěvků, kterým jde především o věc a nenárokují si honoráře.

Pak jsou ještě náklady nepřímé, spojené např. s distribucí časopisu. Ty tvoří celou třetinu celkových nákladů a ovlivnit je nijak nemůžeme. Určitého zvýhodnění se nám podařilo dosáhnout tím, že nám vyšla vstříc lanškrounská tiskárna a valnou část nákladu rozesílá členům přímo ona. Výhodnější variantu už ale nenajdeme, protože nižší tarify poštovního už prostě nejsou. A když se v budoucnu zvýší, budeme to muset respektovat, protože smyslem Folkloru je, aby byl jednou ze služeb, kterou Folklorní sdružení ČR svým členům zdarma poskytuje, aby byl jednou z výhod, která z řádného členství vyplývá. Je třeba si to stále uvědomovat a nebrat časopis jako jakousi samozřejmost, nevidět za ním veškeré úsilí a práci, a nakonec i ty vynaložené peníze.

Informace o částkách vázaných na časopis lze najít ve zprávě o hospodaření, předložené valné hromadě. Známe zpravodaje jiných organizací, které stojí méně, ale i časopisy podobných občanských sdružení, jako je naše, jež si často díky vyšším dotacím mohou dovolit náklady na ně i tři až čtyřnásobně vyšší. Výdaje na Folklor jsou na nejvyšší hranici toho, co si můžeme v současnosti dovolit.

(Pokračování na str. 50)

Otázky připravil a kladl: Viliam Dekan

Časopis bude takový, jaký si jej čtenáři udělají sami

Byla jsem členkou FoS od založení, zvolená a opakovaně volená po řadu let do hlavního výboru. Vzpomínám na lehkou potyčku u prezenní listiny v Pardubicích, jestli mám či nemám jako jednotlivec bez souborového pověření právo vstupu. Záměry jednotlivých členů výboru byly tehdy různé a třibily se postupně. Doba nesla existenční nejistoty pro osoby i dobrovolné organizace, a jak problémy splyvaly, bylo někdy těžké se mezi jednotlivými proudy orientovat. S odstupem si myslím, že bylo tehdy vůbec těžké záměry definovat kromě jediného – nárok na zachování tradičního umění a jeho obsahu.

Možnost precizace názorů v psaném textu odpovídá lépe mému přirozenému vyjadřování, proto jsem s časopisem Folklor začala spolupracovat jako se základnou, kde by se názory na vymezení zájmů mohly tříbit. Časopis byl ještě v prenatálním stavu, říkalo se mu bulletin Folklor a jeho první čísla vzal čas (pokud by je někdo měl, dejte vědět, nebo pošlete, nemá je možná ani archiv FoS). Z mé strany to byly hlavně zprávy o různých výročích, které měly s folklorismem něco společného. V nastávajících devadesátých letech bylo aktuální výročí Národopisné výstavy československé. Domnívala jsem se, že by mělo být prioritním úkolem FoS, protože zmíněná výstava byla v polovině devadesátých let 19. století výsledkem živelného

vzepětí české společnosti všech národních vrstev bez rozdílu, jako výsledek amatérské činnosti. Jednání výboru FoS měla však tehdy jiný obsah. Podstatná část byla zahlcena existenčními starostmi, pro zbytek členů bylo minulé století už příliš vzdálené současným trendům folklorních souborů. Osobně jsem viděla nebezpečí, plynoucí z určité závislosti souborů na minulém režimu, který byl folklorismu nakloněn a využíval ho (ostatně stejně, jak jej využívá společnost i dnes). Pracovali v něm odborníci, kvalifikovaní zaměstnanci, pod dohledem ideologických aparátníků. A s rozkladem aparátu bylo nebezpečí zániku i samotného objektu. Kromě toho bylo mnoho skupin jiných žánrů, které za totality neměly šanci. Jejich patroni dávali zřetelně najevo, že se situace diametrálně změní, kteréžto mínění panovalo i na nejvyšších postech.

Výročí Národopisné výstavy československé se naštěstí včas dostalo do okruhu pozornosti UNESCO a oslavy se konaly v péči a s přispěním Ministerstva kultury ČR. V pořadech oslav účinkovali členové souborů nezávislých i organizovaných ve FoS. Ve společných akcích vystupovali i slovenské soubory, a celkově jubileum vyznělo společensky velmi pozitivně, protože poukázalo na trvanlivost folklorní problematiky v historických souvislostech. Společnost si pomalu ale jistě vybírá z nabídky všech žánrů a ke slovu se dostává kvalita.

Moje spolupráce s časopisem spočívala v pravidelných příspěvcích do každého čísla Folkloru. Často bylo příspěvků víc než jeden. Předmět pozornosti jsem určovala převážně sama. V přesvědčení, že obzor členů FoS by se měl rozšiřovat směrem ke všem kulturním souvislostem a okolnostem minulosti a zejména současnosti, věnovala jsem se v první řadě historii a způsobu přechodu lidového tance z primární existence do druhé. Velkou část příspěvků jsem věnovala recenzím vystoupení a praxi souborové práce, ke které mám vzdělání, zkušenosti a osobní přesvědčení, že je pro společnost nezastupitelná a nese určitý morální kodex. Proto jsem zaměřila pozornost i na zvyklosloví, jako na zdroj dramaturgické invence.

Vycházelo ve výročním cyklu. Příspěvky navazovaly na sebe v několika běžných číslech, stejně jako výročí osobností – Plicka, Bonuš, Pospíšil, osobnosti zakladatelů Vycpálkoviců při 50. výročí souboru. Velmi lituji neúplného uveřejnění cyklu Mateníků, kam jsem uložila mnoho času a studia. Byla to práce dobrovolná, neplacená, a mnoho přátel i „nepříznivců“ si klepalo na čelo, proč to vlastně dělám. Část těch druhých si dodnes myslí, že pro zviditelnění.

Na přelomu našeho století jsem rezignovala na členství ve výboru pro odlehlost myšlenkových pochodů. Byl mi zapůjčen počítač, vyřazený z provozu sekretariátu. Zvládla jsem jej na úrovni psacího stroje. Potíže nastaly při jeho zestárnutí. Text uložený na disketu vycházel v šéfredaktorově počítači nové generace zkomolený a během doby nepomáhala ani zdoluhavá a časově neuskutečnitelná korektura, takže do tisku se text dostal „z jedné vody šup na plot“, s chybami, kterých bych se nemohla při smyslech dopustit. Z této situace vyplynula potřeba tiskárny. V redakci na novou peníze nebyly, rozhodla jsem se tedy na doporučení odborníka pro zakoupení staršího exempláře. Ovšemže veškeré problémy, které s ní následně nastaly, nebyly v ekonomickém horizontu FoS! Náklady jsem pochopitelně musela hradit sama, včetně problému dopravy do správký. Potíže a nedorozumění se stupňovaly, když mi byla výborem zadána participace na strážnickém pořadu ke stodesátému výročí narození prof. Karla Plicky v r. 2004. Od počátku byly zádrhele v komunikaci. Nikoliv snad v autorském kolektivu, ale s vedením sekretariátu. Telefonické domluvy, kompetence v jednání s institucemi, cesty za soubory, administrativa – okolnosti se sešly s předem dlouho oznamovaným, blíže nespecifikovaným, a pak náhle a živelně zrealizovaným zrušením mého pracovního stolu, židle, možnosti rozložit papíry u telefonu, nepočítajíc dvě šuplata v cizím stole, kout pro jednu nohu ve stoje s kopírkou v provozu v zádech. Lejstra, korespondence, databáze a fotoarchiv, které jsem v předchozích letech zakládala, vzaly za své.

To je důvod, proč s trochou nostalgie končím pravidelnou čtrnáctiletou spoluprací, částečně i pro nesouhlas s postupující neblahou „parlamentarizací“ chování vedení. Na oplátku jsem ale získala mnoho přátel

(s kterými se jistě navzájem neztrátíme), a také zkušenosti z přístupů k tradičnímu umění pokaždé jinak a z výsledků při přehlídkách. Naskytne-li se příležitost a moje rodinná situace dovolí, věřím v občasné, nezávazné shledání s Folklorem.

V nastávajícím období přeji dobrovolné organizaci FoS úspěchy a uznání v načatých i realizovaných akcích, důstojné představitele a rozumné přespolní spolupracovníky k uskutečnění užitečných záměrů takovými prostředky, aby v budoucnu opět nedošlo k výtkám, že se hnutí, tolik potřebné pro společnost a individuální spokojenost, stalo v některých případech poutem voličské základny.

Co se obsahu časopisu týká, bude takový, jaký si jej čtenáři udělají sami. Podle mého názoru je ještě málo čtený v širší členské základně. Myslím, že se málo využívají např. zájezdové cesty autobusem, kde by měl kolovat. Co se zpráv o zájezdech týká, je na nich leckdy příliš znát zápis do kroniky, pro niž vznikl, a při té příležitosti byl zaslán i do redakce. Nezdá se mi ani, že by časopis byl vhodný pro řešení teoretických problémů. Když, tak systematicky vyvolaná diskuse k jednomu jedinému tématu, kterého by se korespondenti drželi. Záplava nápadů a otázek se nevyplácí, to potom vyjde „o koze a o voze v jednom pytlí“. Ani útočný styl snad mezi námi není potřeba. Všichni, co jsme si omočili chodidla a podolky v muzice, písni a tanci, jsme na jejich existenci závislí.

Barbora Čumpelíková

Donuťme se uplatňovat v časopise vlastní názory

Přepadl jsem Evu a Radka Rejškovy v jejich vinohradském bytě o deset minut dříve, než jak jsme byli předem telefonicky domluveni, ale doufám, že to zas až tak velké faux pas nebylo. Usadil jsem se v pokoji v očekávání, že nám na dotažení rozhovoru bude stačit půl hodinka, protože otázky znali několik dní předem. Za oknem byl příjemný podzimní den, ani slunečný, ani zamračený, na konferenčním stolku za chvíli voněl „turek“. Pomalu jsme přešli k tématu rozhovoru, i když Radek se svým typickým zaujetím a výbušným temperamentem košatil debatu o stále nová a nová témata, až ho Eva musela občas usměrňovat.

Evo a Radku, dovoľte, aby moje prvná otázka bola obecnější, i když si chceme povídat především o časopisu Folklor. Nespočetné roky už oba – nejčastěji spolu, ale v některých činnostech i každý zvlášť a z jiného úhlu pohledu, kultivujete taneční pole tradiční lidové kultury. Pracujete u nás doma, ale stále častěji i v zahraničí. Z hlediska vašeho věku by se dalo říci, že často se stále mladšími lidmi. Přiznejte se, nepadá z toho někdy na vás úna-va, nekladete si někdy otázku, zda to má pro vás ještě cenu?

Myslíme si, že to má stále cenu. I když se přiznáme, že větší pochopení a cit pro naše lidové tance nalézáme v současné době bohužel spíše v zahraničí. Nevíme, čím naše popularita venku tak vzrostla, ale jistě na tom má svůj podíl půvab a přitažlivost našich lidových tanců. Samozřejmě, že nás to těší, ale zrovna tak nás těší, když ten zájem projeví naše soubory. Musíme přiznat, že jich je dost, a někdy máme dokonce pocit, jako bychom v těch našich Čechách byli jediní, kteří mohou poradit a pomoci. Ono je to trochu složité. My jsme ti, kteří ctíme „kořeny nebo prameny“, a to je to, co souborům v současné nabídce vzdělávání často schází. V tomto právě cítíme možnost být prospěšní a snad i výrazněji pomoci zachovat to, co se pozvolna z části našich českých souborů vytrácí.

Přejdeme ale k časopisu. Když si dnes vezmete do ruky první číslo 1/90, nazvané Informační bulletin Folklorního sdružení ČR, jaké máte

pocity – naplňují se vaše očekávání, anebo ještě lépe, vzpomenete si na vaše tehdejší pocity – očekával někdo z vás, že by to mohl být zárodek vzniku časopisu?

Moc jsme si to už tehdy přáli. Ale cesta k dnešnímu Folkloru byla dlouhá a musela překonávat mnoho problémů a nástrah nejen ekonomických. Tady musíme pochválit vedení FoS ČR, že se nevzdalo, a naopak dělalo vše pro to, aby časopis žil. Sveřepost a ambice šéfredaktora Františka Synka zde jistě sehrály také důležitou roli. Myslíme si, že za současných možností je časopis důstojným reprezentantem našeho hnutí, i když je stále co vylepšovat, a přesto nikdy nebudeme dokonalí.

Evo, Ty jsi prakticky celý život profesionálně působila v ústředních metodických orgánech československých i národních institucí pro – kvůli zjednodušení teď zvolím poslední z používaných termínů – neprofesionální umělecké aktivity. V různých dobách se tyto instituce prezentovaly i různě bohatou publikační aktivitou. Snese časopis Folklor srovnání s některým z periodicky vydávaných materiálů z těch dob, nebo zaplnil nějakou mezeru, tedy je čímsi novým, co tu dříve nebylo?

Publikační činnost za mého působení v ústředním metodickém orgánu měla zcela jiné podmínky. Malé náklady (300 namnožených kusů) umožňovaly specifikaci jednotlivých publikací (monografie tance, taneční bibliografie, teoretické sborníky, popisy tanců atd.). A navíc vycházel velmi aktuální taneční bulletin, který průběžně informoval o tom, co v naší oblasti zájmu vyšlo, co se chystá atp. Oficiálním časopisem byla Lidová tvořivost, který se nespécializoval jen na lidové tance. Později se změnil na Taneční listy, které věnovaly lidovému tanci a folkloru jen omezený zájem. V tomto směru je náš časopis jedinečný a nenahraditelný. Proto bychom si ho měli cenit a snažit se ho vylepšovat, aby v něm bylo co nejméně nezáživných popisů, jak jsme byli tam a tam a jedli jsme to a to.

Chápání současné pozice lidové kultury a folkloru se může lišit. Pro někoho je lidová tradice souborovou folklorní praxí i novodobým životem folkloru v místě lidových tradic. Pro jiného je současné folklorní hnutí fenoménem masové kultury a folklorismu. Reprezentuje a ovlivňuje časopis podle vás folklorní hnutí – tím mám na mysli souborové aktivity v oblasti scénického zpracování folkloru, anebo může mít, či dokonce má, vliv na proměnu lidových tradic přímo v regionech a jejich novodobou existenci?

To by byla otázka spíše pro naše národní střediska v Praze a ve Strážnici (NIPoS-Artama a NÚLK – pozn. redakce). Těžko si můžeme oba dovolit dělat nějaké závěry z toho, co bohužel můžeme sledovat pouze náhodně a bez záměru poznatky vyhodnocovat. Bude to jenom spekulace, ale vzhledem k obsahu časopisu si myslíme, že tento dopad je minimální.

Nyní zase jedna otázka spíše jen pro Eou, která je v tiráži časopisu po léta uváděna jako spolupracovník redakce. Přejdeme proto k jednomu redaktorskému problému. Ten cítím v tom, že se nedaří naplňovat obsah rubrik. Dosti často se stává, že obsahem časopisu na úkor polemik, diskusí a kritik je neslané nemastné psaní o akcích. Jenže já si myslím, že má-li se jakákoli folklorní činnost posouvat vpřed, pak to nestačí. Nechybí více článků s osobním poučeným pohledem, rozborů, odvážné polemiky?

Tak to je otázka, při níž se cítím již opotřebovaná a bez potřebné energie. Když se časopis „rozjížděl“, neměl sice specifikovány jednotlivé rubriky, ale již tehdy jsme v redakci cítili, že je potřeba více prostoru věnovat poučeným rozborům, podnětům k diskusi atp. (Připomínám některé své příspěvky jako Soutěže ano či ne?, Blíže k pramenům, atd. atd.) Zanikly zcela bez ohlasu. K těmto otázkám mlčeli i ti, kteří by na to z hlediska své profese měli zareagovat. Do současné doby je to stále stejné. Na zajímavé a často provokativní články Jana Mičky zareaguje František Synek a možná ještě jeden další. Nikomu se do diskuse nechce. Jaký na to nalézt recept?

Tak jinak. Oba jste známí tanečníci, choreografové, etnochoreologové, experti především na lidový tanec regionů Čech, a tak je pochopitelné, že valná část vašich příspěvků je zaměřena na hodnocení a recenze nových souborových čísel, folklorních pořadů a akcí právě z tohoto hlediska. A dokážete hodnotit „z gruntu“ a kriticky. Myslíte si ale, že je oblast tance v časopise dostatečně zastoupena? A jaké jsou vaše zkušenosti jako autorů se zpětnou vazbou od čtenářů – dostanou se k vám nějaké jejich ohlasy?

Oblast tance? Jak se to vezme. Je to časopis spíše o tanečních souborech, než o problematice lidového tance. Čekali jsme například, že po tříletém školení v Jihlavě se v časopise objeví řada článků, které by shrnuly zkušenosti a znalosti lektorů a sdělily poznatky, ke kterým došli oni i absolventi školení. Ale ticho po pěšině. Co s tím ovšem chcete dělat? Na výzvy čtenářů nereagují. A kvalitní články není možnost honorovat atd. Proč by tedy naši prominenti měli publikovat právě ve Folkloru?

Periodicita Folkloru je dvouměsíční, a už to samo o sobě znemožňuje bezprostřední aktuálnost informací. V dohledné době se časopis zřejmě měsíčníkem nebo dokonce čtrnáctideníkem nestane. Jaké vy sami máte zkušenosti se zájmem o časopis ve vašem okolí, při vašich návštěvách souborů? Myslíte si, že jej např. řadová souboráci vůbec čtou, nebo je to záležitost jen vedení souborů a několika nadšenců?

Dvouměsíční periodicita je velmi omezující. Samozřejmě, že chybí aktuálnost, ale to není problém pouze našeho časopisu. S tím se musí redakce vyrovnat. A co se týká zájmu o časopis? Podle našich zkušeností

se časopis k běžným členům souboru téměř nedostane. Maximálně si ho přečte vedoucí, a to hlavně článek o sobě a svém souboru, vystřihne ho a dá na nástěnce.

Také si myslím, zda to někdy není marná snaha... Ale co by podle Vás mohlo vést ke změně k lepšímu?

Celé roky obdivujeme sysifovskou práci Františka Synka a redakce i jejich úpornou snahu z časopisu udělat čtivého pomocníka našich souborů a zájemců o folklor. Hodně se již podařilo, ale bez spolupráce s aktivními pracovníky v institucích i souborech se nelze obejít. Zvláště za současných finančních podmínek. Měli bychom si vzít všichni za své, aby se časopis stále vylepšoval, aby se dostal do rukou co největšímu počtu členů souborů, abychom se donutili uplatňovat v časopise vlastní názory na otázky bytí, nebytí, současného stavu a perspektiv souborů. Abychom se aktivně zapojovali do diskusí a nebáli se polemik.

Do dalších let přejeme časopisu Folklor hodně přispívatelů, nadšených čtenářů a štedrých sponzorů.

I já manželům Rejškovým děkuji za názory i zajímavě strávené odpovědi. Odcházel jsem skoro za tmy s dobrým pocitem z toho, že vitality, nápadů, odborných pohledů i životních zkušeností mají stále na rozdávání. Budu se snažit, aby se v některém příštím čísle objevilo něco dalšího z naší dvouapůlhodinové živé debaty, která by probranými tématy i inspirativními a k polemice provokujícími myšlenkami nakonec vyдалa na dalších pět rozhovorů. Přeji jim, ať společně vykonají ještě mnoho kvalitní práce pro naše české soubory.

*Otázky připravili Jan Mička a Viliam Dekan,
s manželí Rejškovými rozmlouval Viliam Dekan-*

Méně cestopisných článků!

Jaroslava Juráška, uměleckého vedoucího Vojenského uměleckého souboru Ondráš, si velmi vážím a vždy mě okouzlovaly jeho hudební úpravy moravské i lidové hudby. Ve druhé třetině loňského roku jsme se vídali častěji, ač on z Brna a já z Prahy. Kromě jiného také na gala koncertech Zpěváček – Slávik v Kongresovém centru Praha, kde pochopitelně – jako předseda poroty soutěže Zpěváček, ale i autor úprav hudebního doprovodu písni finalistů – nemohl chybět. Mgr. Jaroslav Jurásek je aktivním přispěvatelem časopisu a na jeho články se vždy těším. Proto jsem ho požádal, aby mi odpověděl na několik otázek.

Časopis Folklor začal vycházet před patnácti lety. Zpočátku měl formu zpravodaje, postupně se však propracovával k dnešní časopisové podobě. Kdy jste ho poprvé jako periodikum začal vnímat? A co vás nakonec přimělo stát se jeho pravidelným přispěvatelem?

Protože si ve svých devětasedmdesáti letech ještě dost pamatuju – vzpomínám na zajímavý a podnětný časopis Lidová tvořivost. Proto jsem uvítal časopis Národopisné aktuality, později Národopisnou revue, a pak i časopis Folklor, o který jsem se začal zajímat tak před deseti lety. Do obou jsem přispíval a přispívám, přitom do Folkloru častěji. Tady jsem si předsevzal, že budu psát o nových CD, protože si myslím, že takové hodnocení může být přínosem i informací.

A jak by se měl Folklor profilovat a vymezit vůči např. časopisu Národopisná revue? Či naopak – neměl by s ní v některých oblastech více spolupracovat?

Časopis Folklor by skutečně měl hlouběji spolupracovat s Národopisnou revue. Aspoň by si měly na určitý rok rozdělit okruhy témat apod.

Jste etnomuzikolog a známý vzdělaný upravovatel lidové hudby, a tak je jasné, že valná část vašich příspěvků je zaměřena na hodnocení hudebních a pěveckých pořadů a na recenze zajímavých hudebních nosičů, jak jste zmínil. Myslíte si, že je tato oblast v časopise dostatečně zastoupena? A máte nějakou zpětnou vazbu od čtenářů – dostanou se k Vám nějaké jejich ohlasy?

Zpětných ohlasů je málo, tu a tam mi někdo řekne, že to a to četli a že mu to přiblížilo něco zajímavého a pěkného, o čem nevěděl nebo se ani jinak dozvědět nemohl. Myslím, že by recenze z této oblasti, včetně kritičtějšího hodnocení, a také premiér, jejich přínosů i problémů, zasluhovaly více pozornosti.

Folklor není hudebním periodikem, ale snaží se zmapovat folklorní hnutí v celé jeho šíři. Zdá se vám koncepce časopisu v jednotlivých rubri-

kách proporcionálně ovyážená?

To, že se časopis Folklor snaží zmapovat folklorní hnutí ve větší míře, je jistě záslužné, stejně jako by bylo dobře časopis více vyprofilovat, k čemuž jistě poslouží právě probíhající diskuse o profilu časopisu.

Periodicita našeho časopisu je dvouměsíční, a už to samo o sobě znemožňuje bezprostřední aktuálnost informací. V dohledné době se časopis zřejmě měsíčníkem nestane. Jak podle Vás např. informace o letním zájezdu souboru publikovaná před vánoci ovlivňuje zájem o časopis mezi čtenáři?

Dlouhá periodicita je podle mne pro každý časopis daleko největším problémem. To, že skutečně vyjde hodnocení jisté akce i s několikaměsíčním zpožděním, činí časopis nezajímavým.

Co oše by se tedy podle Vašeho názoru mělo v časopise změnit, aby se stal přitažlivějším a zajímavějším?

Uvítal bych méně rádobý cestopisných článků o údajných úspěších toho kterého souboru, jejich podrobné dojmy z pohostinnosti, nebo o zmatečných organizačních závadách v zahraničí. Dále by snad prospělo stanovit rubriky – např. recenze alb, koncertů a vystoupení, recenze premiér, stručné zmínky k výročí souborů a jednotlivců. A hlavně se snažit o rubriku aktualit a pozvánek – těm nechat místo a doplňovat je co nejlíže skutečným termínům. A chybí mi také popisky u fotografií přímo v článku.

Závěrem chci vedení FoS ČR i šéfredaktorovi časopisu Folklor PhDr. Františkovi Synkovi poděkovat za veškeré snažení na poli lidového umění.

Děkuji Vám za rozhovor. A přeji Vám hlavně dobré zdraví a hodně mladistvého elánu, abychom se mohli těšit na nové výsledky Vaší umělecké práce i na mnoho dalších zajímavých hudebních recenzí.

Rozhovor připravil a s Jaroslavem Juráškem rozmouval: Viliam Dekan

Střípky... z historie časopisu Folklor (2)

Z informačního bulletinu se stal časopis

S pátým ročníkem přišla základní změna – bulletin se změnil na časopis a stal se registrovaným periodikem u Ministerstva kultury ČR. Čím se kromě registrace změnil? Na první pohled svojí obálkou, jejíž podobu, tak jak ji v podstatě známe dodnes, navrhl Ronald Štefka. A s tím viditelně i novým pravopisem – slova folklor a folklorní již přišla o čárku nad „o“. Také dvouměsíční periodicitu je časopisu vlastní právě od čísla 1/94. Další novinkou se stala tiráž, která doposud u čtvrtletních bulletinů chyběla. A také pravidelné avizování obsahu následného čísla. Přibýlo zase o něco více fotografií, včetně fotografie na obálce. Zatím jenom černobílých. A proměnilo se i číslování stran – pro někoho nepřehledné, ale v rámci celého ročníku jasné, protože průběžně od strany jedna v čísle jedna do tři sta a něco v šestce.

První číslo pátého ročníku ale přineslo i několik dalších novinek. Obsah čísla se přesunul zezadu hned na druhou stranu obálky, což jistě přispělo k základní orientaci. Zvýšil se i plánovaný počet stran na něco přes padesát. A hlavně byla patrná snaha upevnit rozdělení pravidelných rubrik. Budu-li citovat úvodník Františka Synka, pak časopis měl být členěn následovně: „*Základ každého čísla bude tvořit pět pravidelných rubrik:*

1. *Aktuálně z činnosti FoS ČR*
2. *Zprávy z regionů, institucí a souborů*
3. *Na pomoc souborům*
4. *Nabídky, tipy, koupě, prodej*
5. *Příloha*

Informace ARTAMY Praha a ÚLK Strážnice, jakož i dalších institucí budou součástí rubriky druhé. Rubrika ‚Na pomoc souborům‘ bude v letošním roce přinášet zajímavosti ‚Z lidového kalendáře‘ a ‚Taneční průpravu v dětském souboru‘ – obojí na pokračování. V této rubrice budou také informace k účetnictví, daňovým otázkám, spolkové činnosti a další zprávy obsažené dříve v rubrice Legislativa. Inzerované termíny akcí souborů a regionů budou vycházet v rubrice ‚Příloha‘.“

Poučením z tohoto čísla by jistě mohlo být i publikované Vyhodnocení plánu činnosti FoS ČR za rok

1993 a Plánu činnosti Folklorního sdružení České republiky na rok 1994. Programový bod, nazvaný Další okruhy činnosti (zavazoval výbor navazovat a dále rozvíjet spolupráci se všemi odbornými a kulturními institucemi ČR atd.) byl vždy jako poslední. Předcházely ho body zaměřené na vnitřní činnost sdružení. Toto číslo přineslo také informace o organizaci IGF (v rozhovoru s Petrem Dobrovolným, členem výboru IGF), dále o založení Národní sekce IOV České republiky a k významným článkům patřilo i hodnocení školení Putování za lidovým tancem a rozhovor s jeho účastníky (připravili Eva Rejšková a František Synek), tedy jakési zhodnocení školícího cyklu, které dnes evidentně postrádáme.

Ročník 1994 byl určitě zajímavý i z dalších důvodů. Byl návratem k publikování písní, tentokrát formou Výstavního zpěvníčku, který se dočkal řady pravidelných pokračování (Zdeněk Mišurec). Uvedl také seriál článků a rozhovorů k stému výročí narození Karla Plicky (4/94 až 6/94), nahrazujících v těchto číslech úvodníky, ale také se poprvé vážněji pokusil přivydělat si na svoji výrobu místem pro reklamu.

Přechod k barvě

Šestý ročník Folkloru již přichází s mezinárodním registračním číslem časopisu. Na vysvětlenou: ISSN – International Standard Serial Number – celosvětově registruje pokračující zdroje (dříve seriálové publikace) – noviny, časopisy, edice odborných a vědeckých knih apod., shromažďuje informace nezbytné pro jejich identifikaci a bibliografickou kontrolu, zpřístupňuje tyto soubory a poskytuje další služby. Základním údajem systému ISSN je mezinárodní standardní číslo seriálové publikace ISSN, které jednoznačně identifikuje její název. To tedy byl jistě velký skok, protože takto se náš časopis dostal do mnohem širších souvislostí – měl by od té doby být teoreticky dostupný (minimálně prostřednictvím informace o něm) z kterékoli knihovny na světě.

My jsme si možná spíše povšimli změny „na první pohled“ – zbarevněla titulní fotografie na obálce. Jako by to byl dar, věnovaný stému výročí Národní výstavy československé, které v tom roce určovalo činnost jak našeho sdružení, tak dalších kulturních

Úvodníky 5. až 10. ročníku

František Synek
(v č. 4 až 6 /94 jsou úvodníky nahrazeny rozsáhlejšími materiály ke stému výročí narození Karla Plicky, připravenými Barborou Čumpelíkovou, Františkem Synkem a Zdeňkem Mišurcem)

Autoři ročníku V (1994, č. 1 až 6)

Celkově bylo zveřejněno 222 příspěvků od 80 autorů a redakce:

redakce	29
František Synek	27
Barbora Čumpelíková	20
Eva Rejšková	18
Jan Čumpelík	10

Autoři ročníku X (1999, č. 1 až 6)

Bylo otištěno 250 článků podepsaných 111 autory a redakcí:

František Synek	28
Barbora Čumpelíková	23
redakce	20
Pavel Šafařík	12

institucí. A mimochodem, v čísle 1/95 se nachází přehled členských souborů, končící již číslem 346!

Velmi aktuální i z dnešního hlediska byly i některé pasáže rozhovoru s předsedou Františkem Synkem o průběhu IV. valné hromady (19. 11. 1994), uveřejněném v čísle 1/95. Na otázku „*Vaše zpráva o činnosti sdružení v uplynulých letech byla velmi obsažná a objevují se v ní také připomínky některých bolestí, které jste nazval nedostatky činnosti. Můžete je pojmenovat?*“ tehdy předseda odpověděl mj. závažnou protiotázkou: „*Spĺňuje obsah činnosti našeho sdružení přání a potřeby folklorních souborů tak, jak si je představovali jejich vedoucí při založení sdružení nebo při podpisu přihlášky?*“ Zformuloval tehdy otázku kontrolní, a tedy nadčasovou, takovou, kterou je třeba si klást neustále.

Šestý ročník byl vůbec platformou pro vyjádření mnoha osobností na stránkách našeho časopisu. Dozajista vzhledem ke stému výročí Národopisné výstavy a podílu Folklorního sdružení ČR na jeho oslavách. A také díky uskutečnění putovního festivalu mezinárodní organizace IGF poprvé v zemi tzv. východního bloku – v Rožnově pod Radhoštěm. Setkali jsme se tak ve Folkloru s názory ministra kultury Pavla Tigrida, ředitelky národnostní a regionální kultury MK ČR Zuzany Malcové, tajemníka české sekce UNESCO při MK ČR Michala Beneše, ředitele ÚLK Strážnice Josefa Jančáře, vedoucí odborného pracoviště IPOS-ARTAMA Praha Vítězslavy Šrámkové, ale i osobností zahraničních.

Nemohu se nezmínit o čísle 6/95, a po delší době znovu vydaném mimořádném čísle (7/95). Připomenutí se týká grafiky časopisu. Tato čísla totiž opustila zavedený způsob lámání textu v prvních kapitolách (Slovo úvodem a Aktuálně z činnosti FoS ČR) jednosloupcově a zbytek dvousloupcově, ale přešla k jednosloupcovému formátu ve všech rubrikách. Nezkoumám proč, ani zda to bylo lepší, jen konstatuji, že zde byla snaha vypořádat se zkusmo jinak s grafikou uvnitř časopisu. Mimořádné číslo bylo věnováno sympoziu Folklorní hnutí v České republice od roku 1945 (22.10–23.10.1995, Rožnov pod Radhoštěm) a bylo sborníkem vybraných příspěvků. Na devětašedesáti stranách se v něm poprvé objevuje barevná fotopříloha, dokonce šestnáctistránková!

Stejně jako šestý, měl i sedmý ročník svoje zavedené rubriky, pravidelný přehled akcí a obsahoval v úvodnících i výzvy k větší odezvě na obsah časopisu. A také se vydalo objemnější mimořádné číslo 7/96 s příspěvky z druhého sympozia Folklorní hnutí v ČR po roce 1945 II (27.4.–28.4.1996, Rožnov pod Radhoštěm). Kromě příspěvků účastníků sympozia bylo toto mimořádné číslo znova doplněno třinácti stranami barevných fotografií. Ale došlo k jedné velmi významné změně – výrobcem sedmého čísla již nebyla kladenská firma Gradior, s.r.o., ale tiskárna TG TISK Lanškroun.

Vyznání a Pražské jaro

V úvodníku prvního čísla osmého ročníku oznamuje František Synek další změny. Především novou rubriku Vyznání (v čísle 1/97 to byla jako první vyznání Věry Haluzové a Jaroslava Wachtla). A také přesunutí obsahu časopisu na závěrečné stránky (to je možná pro mnohé čtenáře dodnes diskutabilní rozhodnutí). Ale už od prvního čísla můžeme sledovat příjemnou změnu – nejdříve jako vložka čtyř snímků, od druhého čísla již s pevným místem na druhé a třetí straně obálky se součástí časopisu stává více barevných fotografií. První číslo také přineslo rozhovor s novým předsedou FoS ČR Milošem Vršeckým. Krátkou citaci si jedna jeho odpověď jistě zaslouží: *„Život je řád, práce má řád, život je také cesta, která není cestou jednoznačnou, ale je dána hledáním a konsensy. A v tom vidím svůj úkol a úkol nás všech. Klidný, věcný přístup ke všem záležitostem našeho sdružení. Zolášť neuzavírat se do stěn sdružení, do ohrady nadneseně nazvané sdružení, s pěstováním – a já to přezenu – kultu sdružení, ale otevírat se všemu a všem, co prospěje kultuře a umění, lidové kultuře a lidovému umění, žít dobře a obohacovat nejen nás uvnitř.“*

Mimochodem, ještě stále jsme se mohli dočíst v čísle 2/97, že programové prohlášení FoS ČR je postaveno tak, že na prvních místech je vnitřní činnost, až v poslední kapitole Další aktivity jsou zdůrazněny významné podpůrné činnosti, mezi nimi i budování kontaktů se státními orgány a dalšími institucemi a organizacemi. V tom roce se udála ještě jedna významná personální změna. Miloš Vršecký odstoupil

ze zdravotních důvodů z funkce předsedy. Výborem byl pověřen výkonem funkce zastupujícího předsedy Zdeněk Pšenica. V čísle 4/97 jsme se tak mohli setkat i s tímto jeho stanoviskem (Otevřený dopis nového předsedy FoS ČR): „*Kumulace funkcí výkonného tajemníka a předsedy FoS ČR v jedné osobě je možná na přechodné období. Z hlediska stanov a dlouhodobějších perspektiv sdružení a předeoším náročnosti obou těchto funkcí, nelze uvažovat o jejich dlouhodobém vykonávání jednou osobou.*“

Ročník 1997 přinesl např. vedle článků k životnímu jubileu Jiřího Pospíšila a Jana Kadlece také Ohlédnutí za Pražským jarem 1997 redaktorky Folkloru Barbory Čumpelíkové. Toto Pražské jaro se stalo průlomovým právě tím, že do programu zařadilo hned tři koncerty našich špičkových folklorních souborů: Když se noty roztančí (30.5.1997, Divadlo ABC – Úsměv Horní Bříza a Kunovjan Uherské Hradiště), Ozvěny lidových tradic (31.5.1997, Divadlo ABC – Vycpálkův soubor písní a tanců Praha a Kašava Zlín) a Ó, radost má (1.6.1997, Valdštejská zahrada – Gaudeamus Praha, Karmazín Pardubice, Mladina Plzeň, Olza Český Těšín, Ostravica Frýdek-Místek, Valašský vojvoda Kozlovice a jako hosté známí sólisté Jarmila Šuláková, Václav Švík a Ludvík Vaculík).

Ještě jednu citaci z čísla 6/1997 opráším: „*Národ, který začne zapomínat na svoji historii, na dědictví minulosti, národ, který přestane tento odkaz rozvíjet a přibližovat novým generacím, především dětem a mládeži, takový národ se blíží nebo je na nejlepší cestě k tomu, aby prakticky přestal existovat.*“ Tak se vyjádřil poslanec Stanislav Gross, dnes již premiér, v rozhovoru pro časopis Folklor (připravil František Synek).

Ani devátý ročník se neobešel bez inovací. Hned v prvním čísle 1/98 obohatil svoje stránky rubrikou Lidé z našich řad..., která, ač v bezprostředně následujících číslech nepokračovala, zřejmě byla dobrým nápadem, který vedl později k ustálení podobné rubriky pod názvem Známé – neznámé tváře. Druhou novinkou byl zásah do typografie. Jistě dobře míněný („*Předeoším chceme v textech zvýraznit odlišením písma či podtržením předmět našeho zájmu – soubory, regiony, programy či akce a jména osobností a jejich děl.*“,

praví se v úvodním slově), ale z grafického hlediska to nebyl nápad právě nejšťastnější. Časopis nám začal vy-
padat tak nějak po(d)škrtaně. A ještě jednu „neřest“ si
přinesl už z ročníku minulého (těžko rozhodnout zda
od čísla 2/97 nebo 3/97, v němž se to už plně projevi-
lo) – zúžený ořez druhého listu s Vyznáními.

Jubilejní desátý ročník

„Dovoľte mi, aby ch ono VIVAT Folklor! zakončil slovy básníka: ...aby nepřestal zpívat a jeho hlas se nezachvěl.“, napsal Jaroslav Wachtl v prvním čísle desátého ročníku v článku Vivat Folklor. Kromě pocty, kterou v něm složil redakci, jmenovitě Františku Synkovi, Barboře Čumpelíkové, Evě a Radkovi Rejškovým a Ivaně Cihlářové, připomněl, že *„...naše vlast bude součástí Evropské unie, v níž (doufejme!) poroste také úsilí o zachování každé národní identity. Naše Folklorní sdružení bude mít v tomto procesu své nezastupitelné místo, časopis Folklor bude jeho olajkou, jeho ukazatelem a zrcadlem, pravdivým a nezkresleným...“*.

S tou poslední větou pana Wachtla korespondují i slova z úvodníku Františka Synka: *„Otevíráte první číslo desátého ročníku časopisu Folklor... Do jeho obsahu jsme zařadili novou rubriku s názvem Recenze, polemika, diskuse a věříme, že ve vás najde vděčné čtenáře a v některých případech i dopisovatele ochotné na dané téma písemnou formou vyjádřit své názory. Nová rubrika bude obsahovat články, z nichž mnohé budou otevírat různá diskusní témata, která – mnohdy i v podvědomí – trápí naši mysl.“*

Vzhledem k tomu, že číslo 1/99 přineslo i základní dokumenty z jednání V. valné hromady Folklorního sdružení ČR (21.–22.11.1998 v Jihlavě), pozorný čtenář jistě postřehl, že program činnosti na léta 1999–2000 je již koncipován velmi podobně, ne-li stejně, jako je tomu dnes – přednostně se řeší především rozvíjení vztahů FoS ČR se státními a zastupitelskými orgány a významnými organizacemi veřejného života ČR. Na první místo v činnosti FoS ČR se tedy dostává hájení a prosazování skupinových zájmů členů a napomáhání realizace cílů FoS ČR před rozvojem činnosti folklorních souborů a prezentací folkloru při různých akcích (festivaly a přehlídky), vzděláváním a ostatními vnitřními aktivitami sdružení. Priority pro

další období zcela jasně vyjádřil znovuzvolený předseda Zdeněk Pšenica v rozhovoru uveřejněném v tomto čísle (připravil František Synek) těmito slovy: „*Důležitá bude spolupráce a samostatná aktivita regionů, centrum by mělo pomáhat v oblasti legislativy, toku a přístupnosti informací a toku financí, při tvorbě zákonů a spolupracovat s poslanci a celou exekutivou – přes státní správu až po komunální sféru.*“

Polemika a diskuse se ale opravdu s desátým ročníkem rozproudila. A hned to odnesla, nebo první na řadě byla, Strážnice. Názorový střet vyprovokoval František Synek již v čísle 5/98 svým článkem Nad festivalovou Strážnicí (úvaha na téma: Čím není Strážnice jiná než jiné festivaly). Protože okamžitě tvrdě zareagoval Josef Jančář (Nad festivalovou Strážnicí II – 6/98), dalo se očekávat, že ohlasů bude ještě více. Takže zřejmě hlavně kvůli tomu vznikla ta nová rubrika (v 1/99 do diskuse přispěli Pavel Popelka – Nad festivalovu Strážnicí III, a Jiří Pospíšil – Nad Festivalovou Strážnicí IV, v 2/99 Jiří Jilík – Nad festivalovou Strážnicí V – Synku, nezlob!). Ale bylo to osvěžení a nový trend! Něco, co zajiskřilo.

Úvodník čísla 4/99 opět pozlobil malou provokací. Rýpnul do státní podpory činnosti kulturních center a domů menšin (potažmo menšinových folklorních souborů a akcí). Ta úvaha vznikla na základě rozhovoru s ministrem kultury Pavlem Dostálem, připraveném šéfredaktorem pro totéž číslo časopisu. Tentokrát ale „nahození“ tématu k diskusi nenašlo odezvu. Je to téma citlivé, a tak je celkem pochopitelné, že se žádní diskutéři, kteří by téma rozvedli, nenašli. Zajímavě, ale zcela odjinud do diskusní rubriky zasáhly Lucie Uhlíková a Barbora Čumpelíková, protože i vyjasňování takových „nadužívaných“ pojmů, jakým je slovo folklorista, je potřebné. Oprávněnost polemické rubriky nakonec potvrdil i jeden z mála kritických článků na tvorbu VUS Ondráš Brno – Proč Ondráš střílí holubičku Jany Klokočnickové. Poslední číslo desátého ročníku už ale žádnou vášnivou diskusi nepřineslo. Snad aby smírně oslavilo završení těch deseti let vydávání časopisu, možná aby slavnostně vykročilo do roku 2000, kdy se Folklorní sdružení ČR chystalo slavit své decénium.

(Pokračování na str. 61)

Viliam Dekan

Soubor musí mít sebedůvěru, ale také pokoru

Časopis Folklor odebíráme jako soubor, a já i osobně. Čtu pravidelně, přečtu ho celý, stejně tak můj manžel. V souboru čte pravidelně asi 5 lidí. Co mně dává?

Po jeho přečtení si uvědomuji, že soubor musí mít sebedůvěru, ale také pokoru. Jak k lidovému umění, tak k práci ostatních. Vždy jsem ohromena, co vše je možné zorganizovat. Jaká představení, jaké festivaly.

Získávám přehled o folklorním dění především ze Zpráv z regionů, navštívím některé inzerované akce. Využívám recenze a inzerce o vydávaných publikacích, vydaných CD. Se zájmem čtu polemiky, diskuse, především pokud se týká názorů na zpracování lidového umění na scéně. Za přínosnou považuji rubriku Na pomoc souborům. Zvláště pokud jde o příspěvek odborníka k zachycení určitého tématu ve sbírkách, literatuře, hudbě, výtvarném umění. Jako téma Smrti.

Takže Folklor je pro mne časopis informační, vzdělávací a někdy i inspirující.

Jako soubor se jeho prostřednictvím snažíme informovat ostatní o námi připravovaných akcích. Sami jsme přispěli informací o zájezdu do Sarajeva a Polska. Snažili jsme se postihnout, co nás zaujalo, čím byl festival zajímavý, co nás inspirovalo. Osobně nemám ráda podrobný popis cesty souboru a každého vystou-

pení, kde všichni tleskají. Hodnotit vlastní akce moc neumíme.

Chtěla bych proto touto cestou poděkovat Unce Čumpelíkové za její návštěvu snad všech představení pražských souborů, včetně našich, a následně vyjádřený názor na stránkách Folkloru. A dále moc a moc za to, že se snaží při tomto hodnocení poukazovat, že lidové umění uvedené na scéně – a nyní použiji slova paní Skálové „se stává svěbytným současným uměleckým projevem, na nějž se vztahují všechna kritéria jako na kterékoliv umělecké dílo, s tím rozdílem, že vnímanou formu konfrontujeme s výchozím zdrojem inspirace – folklorním materiálem v jeho původním tvaru a funkci“.

Přeji redakci i čtenářům časopisu pevné zdraví.

Věra Fenclová
Gaudeamus VŠE Praha

Učme se naslouchat, a učme naslouchání i jiné

15 let je velmi dlouhá doba. Byli jsme mladší, měli více ideálů a chuti do práce. Také jsme změnu režimu prožívali daleko intenzivněji, než vůči nám starší, ale i mladší generace. Řešili jsme otázky, co bude když bude, resp. jak bude... A co budeme dělat, když nebude... A mnoho dalších složitých pracovních, ale i soukromých situací. Mnohokrát jsme si mysleli, že jsme dosáhli na pomyslnou výši, ale zažili jsme také pády, a ne ledajaké. Za posledních 15 let práce ve folklorním hnutí se odehrálo mnoho akcí, festivalů, přehlídek a různých jednání. Plně si uvědomuji, že jakákoliv činnost musí být diskutována, měly by se vést polemiky, měli bychom být připraveni na kritiku, recenze, ale se zájmem si přečíst i zprávy o činnosti jiných folklorních subjektů. Musíme se přece učit

naslouchat i jiným názorům a brát si z nich pro nás zajímavé postřehy. A nebrat je jako útok proti sobě, či nejbližšímu subjektu, skupině i souboru. Toto vše nám umožňuje zpravodaj Folklorního sdružení České republiky, nebo dnes už výstižněji řečeno náš časopis Folklor. Myslím si, že je naprosto v pořádku, že časopis vychází, že jej naplňují jak popřední folkloristé, tak členové vedení souborů, představitelé samotného sdružení, ale také řadoví členové jednotlivých souborů. Jen tak dál!

Věra Fenclová, Čestmír Komárek

Zaobíral jsem se otázkou hodnocení různých vystoupení jednotlivých souborů na jevišti. Je velice jednoduché kriticky přistoupit k danému programovému číslu, v mnoha případech k tancům. Je ovšem třeba mít na paměti, že za nastudování odpovídá choreograf (a hudební upravitel), který tento tanec postaví, a ne členové souboru, kteří se snaží odpovědně nacvičený tanec předvést na scéně. Proto si myslím, že soubor nenese plnou tíhu odpovědnosti za taneční provedení choreografie. Hlavně konkrétní choreograf je odpovědný za prostudování daného tématu, který chce předvést na jevišti prostřednictvím členů souboru. Bylo období (1992–1995), kdy se z VSPT Jánosiík stal „díky“ rozdělení republiky tělesem přejmenovaným na VUS Ondráš Brno. Tehdy sháněl choreografy k nacvičení programových čísel z Čech, Moravy i Slezska. Málokdo z oslovených se odvážil přijet mezi „Ondrášovce“ a postavit taneč-

ní číslo. Chtěl bych z tohoto místa poděkovat lidem jako jsou Eva a Radek Rejškovi, Jitce Šafaříkové nebo Miloši Plachému, kteří tu „odvahu“ našli a pomohli ve svízelné situaci při proměně dramaturgie souboru ze slovenského folklorního materiálu na český. Přátelé, díky!

Na závěr mi dovolu, připomenout moje (naše) známé pořekadlo: „Kdo nic nedělá, nic nepokazí“. O souborech rozhodují nikoli recenze, ale především diváci, protože právě oni mají tu největší sílu ocenit jednotlivá programová čísla, a nakonec celá představení svým potleskem! A to je velmi dobře! Totéž se týká i samotného časopisu Folklor, resp. jeho šéfredaktora a všech členů jeho redakce, a rovněž všech přispěvatelů, kteří na stránkách časopisu nespočetná vystoupení hodnotí. I obsah časopisu nejlépe zhodnotí jeho čtenáři svým zájmem ho číst, a ještě lépe potřebou na jednotlivé příspěvky aktivně reagovat.

Se srdečným pozdravem a přáním: „Díky, bravo, jen tak dál!“, přeji časopisu a jeho čtenářům vše nejlepší. A nám všem, kteří usilovně pracujeme na tom, aby bylo o čem psát, vřdycky vyprodaný sál nebo přeplněný amfiteátr! Ať se nám dostává ohlasů pozitivních, a ať jim naslouchají kromě upřímných příznivců též ti vlivní, a zejména ti ochotní našim souborům pomoci!

Čestmír Komárek

vedoucí uměleckého provozu, VUS ONDRAŠ Brno

Mějme redaktory v krajích či folklorních oblastech

Časopis se mi v podstatě líbí, ale... přece jen mám drobnoucké připomínky:

- barevná foto by neměla být jen z jedné (nebo většinou jedné) dílny,
- některá čísla jsou trochu bez šťávy, mnohým článkům chybí šmrnc a humor (opakem jsou např. články od Miloše Vršeckého!),
- chybí mi více informací o vydávání folklorní literatury, notového materiálu, výroby krojů, apod.,

- možná by mohl být ponechaný prostor pro kontakt mezi soubory (diskuse aj.),
- články mohou být klidně kratší a s dějem (v dost případech se jedná o zprávu, co kde se dělo a kdo se tam zúčastnil – nebo to tak má být?),
- brala bych zařazení témat jako kroje, lidová architektura, stará řemesla, lidoví zpěváci a vypravěči... A nakonec jeden námět. Co zkopírovat „nováčky“ musť s redaktory v krajích nebo folklorních oblastech?

Děkuji za pochopení mých pocitů, všechny Vás, čtenáře i členy redakce, moc zdravím a Folkloru přeji... co se ale vlastně přeje časopisu?

Hana Zvalová, folklorní soubor Jirkováč, Jirkov